

B01 - 1991

1991

JAARVERSLAG 1991 ■ BOEKMANSTICHTING

1991

1991

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

Boekmanstichting

JAARVERSLAG 1991

Amsterdam, 1992

Boekmanstichting · Bibliotiek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 020-673739

Boekmanstichting, Herengracht 415, 1017 BP Amsterdam
Ontwerp omslag en lay-out: Thijs van Delden
Verzorging binnenwerk: Ludo Grooteman
Correctie: Pieter Conijn
Tekstverwerking: Marianne Spee en Mies van Splunter
Druk: Krips Repro Meppel

Inhoud

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

Organisatie	5
Bestuur	5
Personeel	6
Financiën	7
Projecten, publikaties en onderzoek in 1991	9
Kunst en overheid, beleid en praktijk: inleidende teksten	9
Geschiedenis van de Vereniging Het Concertgebouworchest	9
De financieringsregeling welzijnsovereenkomst vier grote steden	10
Beroepserkenning beeldende kunstenaars	10
Klankrechtwijzer	11
Cultuuroverdracht ondergebracht: sociale verhoudingen in de concertzaal	12
Studiedag vooropleiding kunstvak	12
Kunstenstad in delen	12
Contactdag kunstonderzoek 1991: economie en cultuur	13
De vrijheid van de kunst	14
Herengracht 415: 100 jaar Geloof, Wetenschap en Cultuur	15
Wet tot Behoud van Cultuurbezit	15
Inventarisatie restauratieopvattingen in de monumentenzorg	16
Rentesubsidieregeling kunstaankopen	16
Overzicht evaluaties fondsen voor scheppende kunst	17
Sociaal-democratie, kunst- en cultuurbeleid	17
Economie en cultuur: theorievorming in Nederland en Vlaanderen	17
Overige presentaties	17
Boekmancahier: kwartaalschrift over kunst, onderzoek en beleid	19

Jaarboek Kunst en beleid in Nederland 5	21
Boekmanleerstoel kunstsociologie	23
Boekman-scriptieprijs	25
Bibliotheek	27
Voorlichting, documentatie en communicatie	29
Culturele Pool (Cupo)	29
PR Boekmanstichting	29
Commissie inventarisatie en programmering kunst- en cultuuronderzoek	30
Internationale contacten	33
Circle	33
Overige internationale contacten	34
Stage- en onderzoeksbegeleiding	35
Publikaties Boekmanstichting 1991	37
Overige activiteiten medewerkers Boekmanstichting	39
Bijlage 1: Beleidsplan voor de Boekmanstichting 1993-1996	41
Bijlage 2: Index Boekmancahiers, jaargang 3, nr. 7 t/m 10 1991	47

Organisatie

Bestuur

In januari 1991 nam het bestuur afscheid van G. Brinkgreve, bestuurslid namens de Nationale Contactcommissie Monumentenbescherming en mevrouw C. van Lakerveld, bestuurslid namens de Nederlandse Museumvereniging en tevens vice-voorzitter. De functie van vice-voorzitter werd bij acclamatie overgenomen door het zittende bestuurslid mevrouw J. Loeb. B. Verfürden nam de plaats in van G. Brinkgreve; mevrouw P. Kruseman die van mevrouw C. van Lakerveld. Tegen het einde van het jaar nam C. Schepel afscheid van de Gelderse Culturele Raad, waaraan hij als directeur lange tijd verbonden was. Het afscheid van de Raad viel samen met het beëindigen van het lidmaatschap van het bestuur van de Boekmanstichting, na het verstrijken van twee statutaire termijnen van drie jaar. Wegens opheffing verdween de stichting Nationaal Overleg voor Gewestelijke Cultuur, namens welke organisatie C. Schepel in het bestuur zat, uit de lijst van zogenaamde schragende instanties. Derhalve werd C. Schepel niet opgevolgd. In de loop van 1991 werd duidelijk dat de Vereniging Samenwerkende Nederlandse Universiteiten inging op het verzoek van het bestuur om te fungeren als schragende instantie voor de Boekmanstichting. Hoewel hij nog niet aan het feitelijk bestuurswerk deelnam was voor de jaarwisseling al wel bekend dat namens deze organisatie H. van den Bergh, hoogleraar aan de Open Universiteit het bestuur van de Boekmanstichting zou komen versterken.

Het bestuur heeft vier maal vergaderd en een groot aantal onderwerpen behandeld. Het belangrijkste daarvan was de concipiëring van een beleidsplan voor de periode 1993-1996, op verzoek van het ministerie van WVC. Dit beleidsplan is geschreven door de directeur, behandeld in het stafoverleg van de stichting en na bespreking met de subsidiënt vastgesteld door het bestuur. Een samenvatting van het plan getiteld *Het geheugen van de cultuurpolitiek* is in dit jaarverslag opgenomen. Daarnaast heeft het

dagelijks bestuur van de stichting, bestaande uit de voorzitter, A.J.F. Köbben, de vice-voorzitter mevrouw J. Loeb en de penningmeester J. Dona vergaderd met vertegenwoordigers van de Stafafdeling Cultuurbeleid van het Directoraal Generaal Culturele Zaken. Daar was, zoals gezegd, het beleidsplan de belangrijkste aangelegenheid. Voorts werd gesproken over de begroting, de jaarrekening, het werkplan 1992 en verdere beleidsvoornemens, nadat die eerst in het algemeen bestuur van de stichting waren vastgesteld.

Op 31 december 1991 was het bestuur als volgt samengesteld:

dagelijks bestuur

A.J.F. Köbben, voorzitter;

J.C. Dona, penningmeester, op voordracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten;

mevrouw J. Loeb, vice-voorzitter, op voordracht van de Federatie Nederlandse Vakbeweging.

algemeen bestuur

mevrouw I. Günther, op voordracht van het Interprovinciaal Overleg;

mevrouw P.W. Kruseman, op voordracht van de Nederlandse Museumvereniging;

G.W. Padt, op voordracht van de Federatie van Kunstenaarsverenigingen;

L. Samama, op voordracht van de Raad voor de Kunst;

C. Schepel, op voordracht van het Nationaal Overleg voor Gewestelijke Cultuur.

B. Verfürden, op voordracht van de Stichting Nationale Contactcommissie voor Monumentenbescherming;

Personeel

In 1991 bleef het bestand aan vaste medewerkers van de Boekmanstichting stabiel. Slechts enkele incidentele wijzigingen deden zich voor. In het kader van een onderzoek ten behoeve van de Raad van Europa werd H. van Dulken gevraagd zich een klein jaar gedurende drie dagen per week met dit project bezig te houden. Hij deelde zijn werk met D. Elshout die voor dezelfde periode en eenzelfde weekdeel door WVC werd aangesteld. Mevrouw A. van Hemel werd voor twee dagen van de werkweek aangesteld om gedurende de desbetreffende periode te assisteren bij het redactiewerk ten behoeve van het *Boekmancahier*. F. van Puffelen was in 1991 doende met een inventarisatie van economisch onderzoek op het terrein van cultuurbeleid, daartoe door de stichting ingehuurd van de Stichting voor Economisch Onderzoek te Amsterdam.

De personele bezetting was per 31 december 1991 als volgt:

directeur: C. Smithuijsen (100 procent)

wetenschappelijke staf: H. van Dulken (40 procent), mevrouw T. Gubbels (70 procent),

mevrouw T. Pronk (70 procent), F. van Puffelen (40 procent); mevrouw A. van Hemel (40 procent); vacature leerstoel (20 procent);
documentatie: mevrouw I. van Hamersveld (80 procent), mevrouw S. Hoogervorst (50 procent) en mevrouw T. Pronk (30 procent);
bibliotheek: G. de Bruin (100 procent), mevrouw J. Dekker-Retel (50 procent), mevrouw S. Hoogervorst (20 procent), mevrouw M. Lindhout (60 procent). Als dienstweigeraar volgde H. van der Wolf A. Nuchelmans op (100 procent);
secretariaat: mevrouw M. Spee (100 procent); mevrouw M. van Splunter (100 procent);
huishouding: mevrouw P. Dietz (50 procent). Door ziekte was zij echter niet in staat te werken en werd zij in de loop van het jaar opgevolgd door H. Piena.

In 1991 heeft de stichting bij tijd en wijle gebruik gemaakt van tijdelijke medewerkers, invalkrachten, stagiairs en vrijwilligers.

Financiën

Het tekort over 1991 beliep ongeveer vijfduizend gulden. De administratie werd verzorgd door de Stichting Centrale Administratie Welzijnszorg, regionaal kantoor Amsterdam, waar mevrouw C. Linnekamp in dat jaar de werkzaamheden voor de stichting heeft verricht. M. Weerdenburg controleerde de stukken in opdracht van Berkgroep, accountancy.

Projecten, publikaties en onderzoek in 1991

Kunst en overheid, beleid en praktijk: inleidende teksten

samenstelling en redactie: mevrouw A.S. de Sitter en mevrouw I. van den Berg

Op verzoek van de vakgroep Culturele Studies van de faculteit der Letteren van de Universiteit van Amsterdam stelde de Boekmanstichting een reader samen met inleidende teksten over het kunst- en cultuurbeleid, bedoeld voor het onderwijs van de vakgroep Culturele Studies. Ook op andere universiteiten en hogescholen werd de reader als inleiding op het kunst- en cultuurbeleid gebruikt. In 1991 verscheen een herdruk, waarbij mevrouw I. van den Berg, studente Culturele Studies aan de Universiteit van Amsterdam, de nodige redactionele bijstand heeft verleend.

Over de inhoud van de bundel is in het jaarverslag 89-90 uitvoerig verslag gedaan.

Enkele artikelen zijn in de herdruk vervangen door andere stukken.

De redactie van de reader bestaat uit A.M. Bevers, T. Böhm, H. van Dulken, B. Kempers, mevrouw C. van Lakerveld en C. Smithuijsen.

Geschiedenis van de Vereniging Het Concertgebouworchest

mevrouw S. Hoogervorst en C. Smithuijsen

Op 8 april vierde de Vereniging Het Concertgebouworchest, het samenwerkingsverband van de orkestleden van het Koninklijk Concertgebouworkest te Amsterdam, haar vijfenzeventigste verjaardag. Zij deed dat door middel van een forumdiscussie over de sociaal-economische positie van orkestmusici, waaraan naast vertegenwoordigers van de gemeente Amsterdam en de rijksoverheid ook musici uit andere vooraanstaande Europese orkesten deelnamen. Acht april was tevens de dag waarop het boek *Waar bemoei je je mee: 75 jaar belangenstrijd van de Vereniging Het Concertgebouworchest* verscheen. Daarin is opgenomen een door mevrouw Hoogervorst geschreven hoofdstuk getiteld 'Kwaliteit of spreiding: orkesten en overheid 1900-1990'. Daarin wordt op basis

van kamerstukken (ministeriële nota's, begrotingen en de handelingen van de Eerste en Tweede Kamer) een historisch overzicht gegeven van de relatie tussen de overheden en het Nederlandse orkestenbestel in het algemeen en het Concertgebouworkest in het bijzonder. C. Smithuijsen schreef in zijn bijdrage aan het boek, getiteld 'De tempel der saamhorigheid: over de Vereniging "Het Concertgebouworkest" en de organisatie van beroepsmusici in Nederland 1915-1990' over de eerste vijfenzeventig jaar van het bestaan van de Vereniging, waarin zij incidentele contacten heeft met andere organisaties en vakverenigingen van uitvoerende musici. Het overzicht van die contacten is opgesteld op basis van een archiefstudie door R. Veltman.

Waar bemoei je je mee: 75 jaar belangenstrijd van de Vereniging Het Concertgebouworkest is verschenen bij De Walburgpers te Zutphen.

De financieringsregeling welzijnsovereenkomst vier grote steden
onderzoek: mevrouw M. Thijssen

In opdracht van de afdeling Beeldende Kunsten, Bouwkunst en Vormgeving van het ministerie van WVC deed de Boekmanstichting een onderzoek naar de geldstromen die de rijksoverheid ten behoeve van het decentrale beeldende-kunstbeleid ter beschikking heeft gesteld aan lagere overheden. Daarmee werd een taakverdeling tussen de verschillende overheidslagen nagestreefd. Terwijl het rijk zich toelegt op de nationale en internationale bevordering van kwalitatief hoogstaande kunst, leveren de lagere overheden een bijdrage aan het landelijk instandhouden van een goed beeldende-kunstklimaat. Om dit te realiseren kregen de provincies en de steden Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en 's-Gravenhage - voor het eerst in 1984 - gelden afkomstig uit de gelijktijdige beëindiging van de BKR.

Nadat eerder over de provincies was gerapporteerd werden in 1991 gegevens opgeleverd over de besteding van de gedecentraliseerde gelden in de vier grote steden en ook werd inzicht verschaft in het bestedingspatroon van de eigen middelen die de vier grote steden over de periode 1983 tot en met 1988 voor beeldende kunst beschikbaar stelden. Naast bestudering van cijferreeksen werden ook beleidsnota's geanalyseerd en gegevens verzameld via interviews met de betrokken partijen (provinciale en gemeentelijke beleidsmedewerkers, kunstenaars, leden van adviescommissies, museumconservatoren, galeriehouders, medewerkers die verbonden zijn aan de kunstuitleen, culturele raden et cetera). Het rapport over de vier grote steden is in kleine oplaat verspreid en in de bibliotheek van de Boekmanstichting ter inzage beschikbaar.

Beroepserkenning beeldende kunstenaars
mevrouw T. Gubbels en C. Smithuijsen

Op 4 juni organiseerde de Boekmanstichting in opdracht van het ministerie van WVC, afdeling Beeldende Kunst en Bouwkunst, een studiedag over de voor- en nadelen van beroepserkenning voor de professionele beeldende kunstenaars. Door bureau Heddema

waren de nodige voorbereidingen verricht, onder andere het maken van een reader en het uitnodigen van door de Boekmanstichting, de Federatie van Kunstenaarsverenigingen en het ministerie voor de discussie geselecteerde kunstenaars en (andere) deskundigen. De dag zelf werd voorgezeten door P. Noorman, oud-directeur van de Rotterdamse Kunststichting. 's Ochtends werden vier inleidingen gehouden. De advocate mevrouw H. van Son sprak over beroepsbescherming bij de advocatuur, prof. J.H. Thiel sprak over professionaliseringskenmerken bij de opkomende beroepsgroep van psychotherapeuten, de juriste mevrouw A. Evers (in dienst bij de Bond van Nederlandse Architecten BNA) sprak over het nut van een register ten behoeve van beroeps- en titelbescherming en P. Peeters lichtte voorbeelden uit de muziekpraktijk toe aan de hand van het werk van de Stichting Nederlandse Toonkunstenaarsraad. 's Middags voerden vertegenwoorders van de ministeries van Financiën, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, medewerkers van het Fonds voor Beeldende Kunst, Bouwkunst en Vormgeving en andere 'kunstbemiddelaars' met de georganiseerde kunstenaars een debat over de pro's en contra's van beroepserkenning. Bureau Heddema maakte van de dag een verslag dat onder de deelnemers en andere belangstellenden werd verspreid.

Klankrechtwijzer

mevrouw T. Pronk

In de serie 'Rechtwijzers' is er, naast de *Beeldrechtwijzer* over beeldende kunst en recht, nu ook een boek over muziek en recht: de *Klankrechtwijzer*. Op 27 juni 1991 werd het eerste exemplaar van deze praktische gids voor componisten, musici en muzikaal geïnteresseerden uitgereikt aan R. Bos, componist en bestuurslid van de Buma. De redactionele formule voor dit boek over muziek en recht luidde: probeer juridisch ingewikkelde zaken op een toegankelijke manier te beschrijven zodat een brug wordt geslagen tussen juridische en staatkundige kennis aan de ene kant en de wereld van alledag van musici, muziek en luisteraars aan de andere.

Voor de samenstelling van de *Klankrechtwijzer* hebben C. Smithuijsen (Boekmanstichting) en R. du Bois (Buma/Stemra) in overleg de auteurs geselecteerd. Die selectie heeft geleid tot een breed spectrum aan onderwerpen die worden beschreven op een manier die zowel deskundigheid als betrokkenheid aan de dag legt: K. Boehmer (geschiedenis van het professionele componeren), R. du Bois (Auteurswet 1912), R. Stuyt (rechtsbescherming en uitvoerende kunstenaars, producenten en omroeporganisaties, alsmede een bijdrage over het kopiëren van muziek), M. de Zwaan (de compositieopdracht), W. van Manen (improviserende en jazzmusici), H. Eijkelenboom (het muziekkuitgavecontract), S. Brandsteder (mechanische reproductie), D. Peepkorn (muziekpiraterij), P. van Moort (muziek, recht en de Nederlandse overheid), M. Koedooder (popmuziek), P. Solleveld (plagiaat), W. Diekman (merchandising), en M. Verhoef en A. van Vliet (muziek, recht en Europa 1992). De (eind)redactie van het boek was in handen van mevrouw T. Pronk, die het boek ook voorzag van een inleiding. De produktie verzorgde zij in samenwerking met de Sdu-

uitgeverij Koninginnegracht te Den Haag. De presentatie, die plaatsvond bij de Boekmanstichting, werd opgeluisterd met een optreden van contrabassist M. Altena. Sprekers waren onder meer de advocate mevrouw W. Diekman en universitair docente mevrouw G. Heevel.

Cultuuroverdracht ondergebracht: sociale verhoudingen in de concertzaal

C. Smithuijsen

Het kwalitatieve onderzoek naar cultuurparticipatie en -overdracht werd dit jaar voortgezet. Het richt zich op historische bronnen die informatie bieden over publiekssamenstelling en vooral publieksgedrag in de concertzaal. Een en ander mondde uit in een tweetal publikaties. De eerste verscheen onder de titel 'Kunstzinnige vorming en concertbezoek: over sociale vaardigheid en culturele competentie' in het verslag van het congres Podiumkunsten en Publiek, een initiatief van de Vereniging van Nederlandse Toneelgezelschappen, de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties in Nederland en het Nederlands Theater Instituut. De tweede verscheen in *Boekmancahier* nr. 9, september 1991 onder de titel 'Das erstaunliche Silentium: luisterdwang in en om de concertzaal.'

Studiedag vooropleiding kunstvak

C. Smithuijsen

Op 31 oktober organiseerde de Boekmanstichting samen met het Landelijk Ondersteuningsinstituut Kunstzinnige Vorming te Utrecht (LOKV) en de school voor Individueel Voortgezet en Kunstzinnig Onderwijs te Amsterdam (IVKO) een studiedag over de aansluiting van het Voortgezet Onderwijs (VO) op het HBO-kunstvak. De dag werd geopend met een viertal lezingen, gehouden door J. Kassies (directeur Instituut voor Theateronderzoek), J. Dijkstra, inspecteur Hoger Onderwijs, afdeling kunstvakopleidingen, mevrouw S. de Boer en P. d'Istelle, directeur en adjunct-directeur van de IVKO-school en J.W. Béneker, directeur van de Rijksscholengemeenschap Koning Willem II te Tilburg. Na de lunch was er een levendige discussie aan de hand van een achttal stellingen, onder leiding van S. Piersma, directeur van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Aan de discussie namen deel docenten uit het VO en HBO-kunstvak, vertegenwoordigers van WVC en O & W en anderen. Ter gelegenheid van de dag was een reader samengesteld. Naderhand hebben de organisatoren een verslag van de dag gemaakt en onder de deelnemers verspreid.

Kunstenstad in delen

D. Elshout en mevrouw A. van Hemel

In opdracht van het Anjerfonds Amsterdam heeft de Boekmanstichting de mogelijkheden en beperkingen van het kunstbeleid in de zestien Amsterdamse stadsdelen gepeild. Het project is gedaan door de free-lance onderzoekers D. Elshout en mevrouw A. van Hemel.

De onderzoekers hebben gekeken naar de wijze waarop de binnengemeentelijke decentralisatie het hoofdstedelijk kunstbeleid heeft beïnvloed, naar de conditie van de voorzieningen en accommodaties in de Amsterdamse periferie en meer specifiek naar de gevolgen van de overdracht van bestuurlijke bevoegdheden en budgetten op de successieve terreinen van kunst.

Op 6 juni werden door C. Smithuijsen voorlopige conclusies voor de beeldende kunst gepresenteerd tijdens een symposium in de Boekmanzaal (stadhuis) over het lot van de beeldende kunst in het bestuurlijk gedecentraliseerde Amsterdam. Op 21 november werd het rapport *Kunstenstad in delen: Amsterdams kunstbeleid na de binnengemeentelijke decentralisatie* gepresenteerd tijdens een forumdiscussie in Frascati onder leiding van de voorzitter van het Anjerfonds Amsterdam, mr. J. van Veggel. Inleidingen werden daar gehouden door C. Smithuijsen, A. Holvast (voorzitter commissie voor de kunst uit de Amsterdamse Gemeenteraad), mevrouw H. Groen (wethouder Welzijn en Onderwijs stadsdeelraad Zuidoost) en L. Van Poeteren, beeldend kunstenaar. Aansluitend vond een forumdiscussie plaats waar naast de genoemden ook deelnamen mevrouw M. Baak, wethouder Cultuur van de gemeente Amsterdam en M. Bentz van den Berg, secretaris van de Amsterdamse Kunstraad.

Contactdag kunstonderzoek 1991: economie en cultuur

F. van Puffelen en mevrouw I. van Hamersveld

Sinds 1989 organiseert de Boekmanstichting onder de titel *Contactdag Kunstonderzoek* expertmeetings: jaarlijkse bijkomsten, gecentreerd rond een afgebakend onderwerp, waaraan Nederlandse onderzoekers een bijdrage leveren en waarvoor onderzoekers en gebruikers van onderzoek worden uitgenodigd als publiek. Opzet van de meetings: verkenningen van wetenschappelijke of maatschappelijke trends.

Op 22 november organiseerde de Boekmanstichting, in samenwerking met de vakgroep Kunst- en Cultuurwetenschappen van Erasmus Universiteit Rotterdam (B.J. Langenberg) haar jaarlijkse Contactdag Kunstonderzoek, in de Rode Zaal van Theater De Brakke Grond/Vlaams Cultureel Centrum, in Amsterdam. De Contactdag Kunstonderzoek 1991 droeg als thema 'Economie van kunst en cultuur in Nederland en Vlaanderen: een analyse'. De discussie over de economie van kunst en cultuur is zowel in Nederland als in Vlaanderen van betrekkelijk recente datum. Pas in de jaren tachtig is er een gestage stroom van literatuur op gang gekomen, reden voor de organisatoren van de expertmeeting zich te beperken tot de bijdrage die economen sinds 1980 hebben geleverd aan de oplossing van vraagstukken op het gebied van kunst en cultuur.

Medewerking aan deze dag werd verleend door de algemeen en bedrijfseconomen D.J. Wolfson (Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, dagvoorzitter), B.J. Langenberg: *De invalshoeken van de econoom* (Erasmus Universiteit Rotterdam), H. Abbing: *De legitimering van overheidsuitgaven* (Erasmus Universiteit Rotterdam), R. Goudriaan: *De prijsgevoeligheid van kunstconsumptie* (Erasmus Universiteit Rotterdam), F. van Puffelen: *Zin en onzin van impactstudies* (Boekmanstichting),

A. Grypdonck: *Het spanningsveld tussen bedrijfseconomie en cultuur* (Stichting Boek),
P. van Klink: *De kunstmanager en de economische wetenschap* (gemeente Groningen),
O. van Munster: *Efficiency-onderzoek bij kunstinstellingen* (Bureau Berenschot),
J. Augusteijn: *Culturele industrie: de markt voor popmuziek* (Polygram), en
F. de Leeuw: *Marketing van kunst en cultuur* (ministerie van WVC).
Enkele lezingen worden tot artikel bewerkt voor het *Boekmancahier*.

Ter gelegenheid van de expertmeeting werd een congresmap samengesteld met onder meer de *abstracts* van de lezingen en de bundel *Nederlandse en Vlaamse economen over kunst en cultuur: 1980-heden*. Deze bundel bestaat uit drie delen: 1. 'A bird's eye view', geschreven door F. van Puffelen en B.J. Langenberg. Hierin wordt geanalyseerd hoe economen ertoe komen over kunst en cultuur te publiceren en wat de onderwerpen van hun publikaties zijn, om aldus vast te stellen op welke terreinen inzicht van economen nuttig is, en op welke terreinen nog niet of nauwelijks onderzoek wordt gedaan. Deel 2. bestaat uit een 'Literatuurlijst', samengesteld door mevrouw I. van Hamersveld, en deel 3. is een matrix, waarin de titels uit de literatuurlijst zijn verdeeld naar economische subdiscipline en naar onderwerp. De matrix is een produkt van F. van Puffelen en B.J. Langenberg.

De vrijheid van de kunst

mevrouw T. Pronk, C. Smithuijsen

'Hoe vrij is kunst', luidde de titel van een studiedag die de Boekmanstichting op 10 december 1991 samen met het Instituut voor Informatierecht van de Universiteit van Amsterdam organiseerde. Inleiders op deze dag waren E.A. Alkema (vrijheid van kunst als onderdeel van de grondrechtelijke communicatievrijheid, mede in het licht van het Europese Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens), E.J. Dommering (de vrijheid en onvrijheid van beeldende kunst), T. Schiphof (toezicht van de overheid op het theater), J.H.J. van den Heuvel (film en video: van censuur naar zelfregulering?), G.A.I. Schuijt (dichters liegen de waarheid ofwel: staan schrijvers boven de wet?) en mevrouw T. Pronk (kunstvrijheid, culturele ontplooiing en subsidiëring). Vormgever B. Premsele en dichteres mevrouw D. Ozon vertegenwoordigden de 'getergde kunstenaars', en deden verslag van hun ervaringen met repressie en censuur. Voordat de dag werd besloten met een paneldiscussie, vond een optreden plaats van de Ebony Band met voorbeelden van 'Entartete Musik'. De muziekkeuze en de 'ontaarde' aspecten daarvan werden toegelicht door de dirigent van de Ebony Band, W. Herbers. De studiedag over de beperkingen aan de vrijheid van kunst en kunstenaars stond onder voorzitterschap van C. Smithuijsen. In 1992 worden de inleidingen in boekvorm gepubliceerd.

Herengracht 415: 100 jaar Geloof, Wetenschap en Cultuur

mevrouw K. Jongbloed

Honderd jaar geleden werd het pand waarin de Boekmanstichting is gehuisvest in zijn huidige vorm opgeleverd. Reden voor de stichting om de architectuurhistorica mevrouw K. Jongbloed de opdracht te geven zijn geschiedenis op te tekenen. Deze opdracht resulteerde in een intensieve zoektocht langs archieven en informanten, waaruit tenslotte een beeld van de geschiedenis van het gebouw naar voren kwam. Destijds in gebruik genomen als accommodatie voor de door paters jezuites geleide Vereniging 'Geloof en Wetenschap' (Fides et Scientia) veranderde de bestemming van het pand aan het begin van de twintigste eeuw in katholieke bibliotheek, later jeugdbibliotheek. Nadat de bibliotheek onderdeel was geworden van de Openbare Bibliotheek kwam het pand eind jaren zeventig leeg te staan en trok de Boekmanstichting erin.

De resultaten van de schrijfpdracht werden neergelegd in het rijk geïllustreerd boekje *Herengracht 415: 100 jaar Geloof, Wetenschap en Cultuur*. De produktie van het boekje was mede mogelijk gemaakt door een gift van de 'huisbaas', de St. Willebrordusstichting te Den Haag. Het eerste exemplaar daarvan werd op 19 december door C. Smithuijsen overhandigd aan J.I.M. Welsing, de zoon van de architect W.G. Welsing (1858-1942) die de verbouwing van het pand Herengracht 415 in 1891 in handen had. Op diezelfde middag hield mevrouw Jongbloed een inleiding over het pand herengracht 415, sprak A.J. Looyenga, vice-voorzitter van het Cuypers Genootschap over de betekenis van de 'katholieke' architectuur voor de stedengeschiedenis en zegde J. Welsing een dankwoord, waarin hij tevens een levendig portret wist te schilderen van zijn vader. Tenslotte opende Welsing een kleine fototentoonstelling over de geschiedenis van het pand Herengracht 415, beneden in de gang.

Het vastleggen van de geschiedenis van het pand is mede de start voor een restauratieproject. De 'voordrachtzaal' van de stichting is dringend aan een opknapbeurt toe en het ligt in het voornemen een en ander zo historisch verantwoord mogelijk te doen. Financiering van de restauratie zal gedeeltelijk uit door WVC speciaal voor dit doel verleende subsidie kunnen worden betaald, maar daarnaast zullen andere bronnen moeten worden aangeboord.

Wet tot Behoud van Cultuurbezit

mevrouw T. Pronk

De in 1990 gepubliceerde studie van mevrouw T. Pronk naar de betrokkenheid van Nederland bij de internationale bescherming van culturele goederen in vredesstijd, heeft in 1991 zijn nationale pendant gekregen. Het betrof een onderzoek naar de Nederlandse Wet tot Behoud van Cultuurbezit, die sinds 1985 van kracht is en de bescherming van het Nederlandse culturele erfgoed beoogt. De eigenaren van culturele voorwerpen die tot het Nederlandse patrimonium behoren en die om die reden zijn genoemd in een lijst die

behoort bij de Wet tot Behoud van Cultuurbezit, mogen niet zonder meer beschikken over hun eigendommen. Voor export, verkoop en een aantal andere rechtshandelingen hebben zij toestemming nodig van de minister van WVC. Wordt die toestemming geweigerd, dan impliceert dat een aanbod tot aankoop van de Nederlandse staat. Op deze wijze wordt getracht het Nederlands cultuurbezit veilig binnen de Nederlandse grenzen te houden. Curieus is dat deze regeling alleen geldt voor particulieren en particuliere instellingen en niet voor overheidsbezit. Toch zijn dreigende verkoop van museumbezit naar het buitenland en het verlies van deze voorwerpen voor Nederland onderwerpen die de afgelopen jaren meermalen de pers hebben gehaald.

In het onderzoek, waarvan het verslag is gepubliceerd in *Boekmancahier*, nr. 10, 1991, pp. 388-406, wordt de reikwijdte van de Wet tot Behoud van Cultuurbezit aan de orde gesteld. Voorts wordt nagegaan waarom deze wet pas in de jaren tachtig tot stand is gekomen - dertig jaar nadat de eerste voorbereidingen werden getroffen voor een zelfstandige regeling - en aan de vraag op welke manier de wet vorm geeft aan het Nederlandse cultuurbehoud. Tot slot wordt nagegaan hoe de wet in de praktijk functioneert.

Inventarisatie restauratieopvattingen in de monumentenzorg

mevrouw T. Pronk

De inventarisatie van opvattingen over restauratiemethoden in de monumentenzorg is wegens andere werkzaamheden die prioriteit hadden verschoven naar 1992. Wel heeft tussentijds overleg plaatsgevonden met B. Verfürden van de Stichting Nationale Contactcommissie Monumentenbescherming.

Rentesubsidieregeling kunstaankopen

mevrouw T. Gubbels

Het onderzoek naar de Rentesubsidieregeling Kunstaankopen maakt deel uit van een breder onderzoek naar de ontwikkeling van de Nederlandse galleries - als belangrijk onderdeel van de markt voor beeldende kunst - in de afgelopen decennia. De Rentesubsidieregeling kunstaankopen is een subsidieregeling van het ministerie van WVC, die onderdeel vormt van het marktverruimingsbeleid zoals dat door het ministerie in de loop van de jaren tachtig op het gebied van beeldende kunst is ontwikkeld. De regeling stelt particuliere kopers in staat tot het renteloos lenen ten behoeve van het aankopen van kunst. Kopers moet aan bepaalde voorwaarden voldoen en de aankopen kunnen slechts bij een geselecteerde groep van galleries gedaan worden. Het ministerie van WVC vergoedt de rente aan de financieringsmaatschappij De Lage Landen waarmee een overeenkomst ter zake is gesloten. Het onderzoek richtte zich op het functioneren van de rentesubsidieregeling kunstaankopen voor verschillende betrokken partijen, met name de galleries en de kunstenaars. Daarnaast werd aandacht besteed aan de knelpunten en problemen die aan de regeling kleven met name voor de verantwoordelijke overheid

en voor de Raad voor de kunst die een adviserende functie vervult met betrekking tot de galeries die tot de regeling (zijn) worden de toegelaten.

Overzicht evaluaties fondsen voor scheppende kunst

mevrouw T. Gubbels en C. Smithuijsen

Op verzoek van het Fonds voor Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst maakte de Boekmanstichting een beredeneerd overzicht van evaluatieonderzoeken op het terrein van de door de overheid gesubsidieerde fondsen voor scheppende kunst. Het overzicht betreft het Fonds voor de Scheppende Toonkunst, het Productiefonds voor de Nederlandse Film, het Nederlands Filmfonds en het Fonds voor de Letteren. Voorts is gekeken naar evaluaties van andere subsidiebronnen vanuit WVC. Een en ander is in rapportvorm overgedragen aan het Fonds voor Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst, als materiaal ter voorbereiding van het evaluatieonderzoek ten behoeve van dat fonds. In een later stadium zal het materiaal in bewerkte vorm worden gepubliceerd.

Sociaal-democratie, kunst- en cultuurbeleid

H. van Dulken

De in 1990 gehouden rondetafelgesprekken (zie jaarverslag 1989-1990) vormden de basis voor verdere planontwikkeling onder gemeenschappelijke regie van de Wiardi Beckmanstichting en de Boekmanstichting. Een studieconferentie werd vastgesteld op 23 mei 1992. Deze studiedag maakt deel uit van het project 'politieke partijen en kunstbeleid' in het kader waarvan de Boekmanstichting eerder studiedagen organiseerde met het Wetenschappelijk Bureau van het CDA (1984) en de Teldersstichting, het wetenschappelijk bureau van de VVD (1986). Als thema's voor het komende project werden uitgekozen: 'tussen elitekunst en massacultuur', 'markt en overheid' en 'de sociaal-democratie na de cultuurspreiding'.

Economie en cultuur: theorievorming in Nederland en Vlaanderen

F. van Puffelen

De Boekmanstichting overlegde met de Stichting voor Economisch Onderzoek van de Universiteit van Amsterdam over de mogelijkheden voor het maken van een inventarisatie van Nederlandstalige publikaties op het terrein van economie en cultuur. F. van Puffelen werd voor twee dagen per week vrijgesteld om dit werk voor de Boekmanstichting te doen. De resultaten van deze trendstudie zullen in de loop van 1992 worden gepresenteerd.

Overige presentaties

In de voordrachtzaal van de Boekmanstichting werd op 16 mei het rapport van de initiatiefgroep 'Amsterdam Kunstenstad' gepresenteerd voor pers en kunstwereld. De

voorzitter van de stuurgroep, M. Sanders, directeur van het Concertgebouw, gaf een toelichting op de plannen, die een opwaardering van het kunstbestel in de Amsterdamse stedelijke samenleving beogen, terwijl J. Leyer, directeur van het organisatieadviesbureau Leyer & Weerstra een presentatie gaf van het onderzoek waartoe de initiatiefgroep - waarvan C. Smithuijsen ook deel uitmaakte - opdracht had gegeven. Het onderzoek betreft een vergelijking tussen een aantal Europese steden, waaronder Amsterdam, naar de sterkte van de culturele voorzieningen. De belangrijkste aanbeveling van de initiatiefgroep is een gerichtere samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kunstsector in de hoofdstad.

Voorts vond op 12 december de presentatie plaats van het onderzoeksrapport *Nederlandse popmuziek op de binnen- en buitenlandse markt*, geschreven in opdracht van het ministerie van WVC en Stichting Popmuziek Nederland, door P. Rutten en G.J. Oud van de Katholieke Universiteit Nijmegen. De organisatie van deze dag was in handen van het ministerie van WVC.

Boekmancahier: kwartaalschrift over kunst, onderzoek en beleid

Vanaf augustus 1989, precies honderd jaar na de geboorte van E. Boekman, verschijnt het *Boekmancahier: kwartaalschrift over kunst, onderzoek en beleid*. Het *Boekmancahier* is bedoeld als informatiebron voor beleidsadviseurs, onderzoekers, studenten en docenten die zich bezighouden met onderzoek naar de sociale, psychologische, juridische, economische of bestuurskundige aspecten van kunst en cultuur. In 1991 groeide het cahier uit tot een onontkoombaar vaktijdschrift voor al diegenen die beroepsdan wel beleidsmatig bij de culturele sector betrokken zijn, of er om andere redenen belang in stellen.

De redactie van het *Boekmancahier* bestond in 1991 uit H. van Dulken (eindredactie), D. Elshout, mevrouw T. Gubbels, mevrouw I. van Hamersveld (informatierubrieken), A. Nuchelmans, mevrouw T. Pronk (boekbesprekingen), C. Smithuijsen, en mevrouw M. van Splunter (redactiesecretariaat). In de loop van het jaar werd de plaats van A. Nuchelmans ingenomen door H. van der Wolf. Mevrouw A. van Hemel werd als assistent aan de redactie toegevoegd. De redactieraad bestaat uit: A.M. Bevers (hoogleraar kunst- en cultuurwetenschap aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam), B. Kempers (hoogleraar sociologie van kunst aan de Universiteit van Amsterdam) en mevrouw C. van Lakerveld (Amsterdams Historisch Museum).

In het derde verschijningsjaar is de opzet van het *Boekmancahier* niet veranderd. Naast artikelen, boekbesprekingen, congresverslagen en de rubriek Discussabel, bevat het *Boekmancahier* de rubrieken Onderwijs- en Onderzoeksberichten. Het kwartaalschrift wordt gecompleteerd met een uitgebreide Agenda en Engelstalige samenvattingen.

De redactie, productie, distributie en acquisitie van het *Boekmancahier* berust bij de staf en het secretariaat van de Boekmanstichting. Eind 1991 telde het cahier ongeveer vijfhonderd betalende abonnees, thans meer dan zeshonderdvijftig. Mede in verband met de losse verkoop via een geselecteerd aantal boekhandels is de oplage verhoogd van

zevenhonderdvijftig naar duizend exemplaren. Een register op de derde jaargang is als bijlage bij dit jaarverslag opgenomen.

Jaarboek Kunst en beleid in Nederland 5

Op 20 juni 1990 verscheen bij uitgeverij van Gennep te Amsterdam het vijfde jaarboek *Kunst en beleid in Nederland*.

Het jaarboek bestaat uit vijf verschillende bijdragen.

In de 'Opkomst en ondergang van videokunst in Nederland' reconstrueert mevrouw P. Terreehorst de manier waarop de overheid, de diverse adviesraden en de kunstinstituten hebben gereageerd op het verschijnsel videokunst.

In het artikel van J. Kabel, 'Beeldende kunst en auteursrecht', worden de ontwikkelingen in het auteursrecht gezien op hun betekenis voor de exploitatie van (beeldende) kunst. Productie, promotie en exploitatie van kunst worden niet alleen beïnvloed door de kunstmarkt of door een gericht overheidsbeleid. Het intellectueel eigendomsrecht blijkt belangrijke consequenties te hebben voor de kunstpraktijk.

In 'Toneelcensuur in Nederland' beschrijft Tj. Schiphof het optreden van de overheid - de burgemeester - tegen theatervoorstellingen op grond van de inhoud. Tot 1977 beschikte de burgemeester over een speciale bevoegdheid om voorstellingen te verbieden die in strijd waren met de openbare orde of zedelijkheid. Na de grondwetsherziening van 1983 zijn deze mogelijkheden aanmerkelijk verkleind, maar zeker niet verdwenen.

'De Nul-beweging: illusieloos idealisme' een bijdrage van J. Wilbrink. Nul=0 was de formule waarmee Armando, Henk Peeters, Jan Schoonhoven en Jan Henderikse zich in het begin van de jaren zestig een plaats verwierven in de kunstgeschiedenis. Dat Nul meer was dan de representant van een geruchtmakende artistieke stroming blijkt wanneer de geschiedenis van de Nul-beweging wordt beschouwd vanuit een sociologische optiek. In 'Een vloek en een zegen: de katholieken en film in Nederland tot 1940' analyseert P. Slot de houding van de katholieken ten opzichte van film. Het vermeende 'bioscoopgevaar' leidde in katholieke kring niet tot een rigide afwijzing. Door een 'vloek-en-zegenbenadering' werd getracht werd om film dienstbaar te maken aan de katholieke zaak.

Bij de presentatie van het vijfde jaarboek op 20 juni 1991 in Felix Meritis stond het artikel van mevrouw Terreehorst over videobeleid centraal tijdens een forumdiscussie over de vraag welk aandeel videokunt (nog) heeft in het beeldende kunstbestel. Aan de discussie onder voorzitterschap van C. Smithuijsen werd deelgenomen door de auteur, R. Coelho (Galerie MonteVideo Amsterdam), E. Tee (videotheoreticus en publicist) en T. van Vliet (Kijkhuis, Den Haag)

De redactie van het *Jaarboek Kunst en beleid in Nederland* bestaat uit mevrouw F. van den Burg, J. Kassies (voorzitter), H. van Dulken (eindredacteur), B. van Heerikhuizen, W. Oosterbaan en C. Smithuijsen.

Boekmanleerstoel kunstsociologie

Na het vertrek van B. Kempers naar de Universiteit van Amsterdam was de Boekmanleerstoel enige tijd vacant. In de loop van het jaar nam het curatorium, bestaande uit J. Goudsblom, A.J.F. Köbben en P. de Meijer de beslissing de stoel te laten bezetten door mevrouw V. Zolberg, die een aanstelling heeft aan de New School for Social Research in New York. De voordracht werd in oktober naar de Universiteit van Amsterdam, alwaar de Boekmanleerstoel is gevestigd, gestuurd. Vanuit de staf werd de leerstoel begeleid door mevrouw T. Gubbels en C. Smithuijsen.

Boekman-scriptieprijs

Op 20 juni vond in gebouw Felix Meritis te Amsterdam de uitreiking plaats van de Boekman-scriptieprijs 1990. Deze jaarlijkse prijs is ingesteld als blijk van waardering voor de wetenschappelijke kwaliteit van reeds voltooid cultureel onderzoek door jonge wetenschappers, maar ook ter stimulering van dit type onderzoek. Tevens vindt door de uitreiking van de prijs een attendering op de Boekmanstichting plaats, op universiteiten en hogescholen, bij hoogleraren/docenten en bij studenten. Voor de bibliotheek wordt door deze activiteit een bepaald gebied van de grijze literatuur ontsloten en verworven, wat op zichzelf weer positieve gevolgen heeft voor de gemeenschap van cultureel onderzoekers.

Tot slot wordt de Boekmanstichting via de scripties geattendeerd op potentiële auteurs en onderwerpen voor haar uitgaven.

De Boekman-scriptieprijs bestaat uit een bedrag van f 1500,- en publikatie van (een deel van) de scriptie, al dan niet in bewerkte vorm, onder auspiciën van de Boekmanstichting. Over de toekenning van de Boekman-scriptieprijs beslist een onafhankelijke jury, jaarlijks te benoemen door het bestuur van de Boekmanstichting.

De jury voor de Boekman-scriptieprijs 1990 bestond uit J.J. van Maanen, van de afdeling Theaterwetenschap van de Rijksuniversiteit Groningen, tevens voorzitter van de jury; W. Oosterbaan Martinius, redacteur *Jaarboeken* Boekmanstichting en redacteur wetenschappen van *NRC Handelsblad*, P.W. van Reijen van het Instituut voor Muziekwetenschap van de Rijksuniversiteit Groningen, mevrouw M.J.J.G. Rossen van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek en E. van Uitert, vakgroep Kunstgeschiedenis en Archeologie van de Universiteit van Amsterdam. Mevrouw I. van Hamersveld spoorde via contacten met studiecoördinatoren, bibliotheekmedewerk(st)ers en docenten van universiteiten en hogescholen relevante

scripties op, onderhield de contacten met de (potentiële) deelnemers en verzorgde het secretariaat van de jury.

Voor deelname aan de Boekman-scriptieprijs 1990 werden eenenzestig doctoraal- en eindexamenscripties ingediend, afkomstig uit verschillende disciplines als kunstgeschiedenis, communicatiewetenschap, economie, theaterwetenschap en specialisaties als kunstbeleid en kunstmanagement.

De eervolle vermeldingen gingen naar mevrouw M.-C. Fakkel, *Beelden van de ander: over illustraties van Indianen, Afrikaanse slaven, vrije negers en marrons in Stedman's reisverslag* (Universiteit van Amsterdam, kunstgeschiedenis), naar mevrouw H. Klute, *De Rijksdienst Beeldende Kunst: een Paviljoen Welgelegen van de twintigste eeuw?: over het aankoopbeleid van de Rijksdienst Beeldende Kunst in historisch perspectief* (Universiteit van Amsterdam, kunstgeschiedenis), en naar mevrouw M. Svasek, *Creativiteit, commercie en ideologie: moderne kunst in Ghana 1900-1990* (Universiteit van Amsterdam, culturele antropologie). De Boekman-scriptieprijs 1990 werd gedeeld door mevrouw B. van der Haak, met haar scriptie over *Permanente culturele vertegenwoordiging en buitenlands cultureel beleid* (Universiteit van Amsterdam, politicologie) en door mevrouw M. Wermuth, met haar scriptie over *Clockin' knowin' what time it is: een studie naar de hiphopcultuur in Nederland* (Universiteit van Amsterdam, communicatiewetenschap). Een bewerking van haar scriptie wordt gepubliceerd in het jaarboek *Kunst en beleid in Nederland*.

Een overzicht van de deelnemende scripties is gepubliceerd in *Boekmancahier*, jrg. 3, 1991, nr. 3; het juryrapport, geschreven door J.J. van Maanen, is integraal opgenomen in *Boekmancahier*, jrg. 3, 1991, nr. 9. In *Boekmancahier*, jrg. 3, 1991, nr. 10, zijn in de rubriek 'Boekbesprekingen' de onderscheiden scripties gerecenseerd, door respectievelijk J. Nederveen Pieterse, mevrouw M. Halbertsma, H. Leyten, B. Tromp en P. Rutten.

Bibliotheek

In 1991 steeg het aantal gebruikers van de bibliotheek van 1502 naar 1948; het aantal uitleningen van 4514 naar 5443. De aanwinstenlijst verscheen vier maal en bracht in totaal meer dan 1800 nieuwe titels, terwijl het aantal abonnees op 434 kwam. Sinds 1990 is de catalogus ook te raadplegen bij de Culturele Raad Overijssel, te Zwolle. De ervaring met een extra catalogus die elders te raadplegen is, is positief. Door het jaar heen is intern en in samenspraak met de staf van de stichting intensief overlegd over mogelijkheden om het zich uitbreidende boekenbestand en de toename van het aantal dienstverleningen op adequate wijze op te vangen. De plannen zullen uiteindelijk resulteren in het overbrengen van een hoeveelheid boeken naar de voordrachtzaal, één etage lager.

Voorlichting, documentatie en communicatie

Culturele Pool (Cupo)

De Culturele Pool is een samenwerkingsverband van documentatieafdelingen van de Boekmanstichting, de Culturele Raad Overijssel, het Landelijk Ondersteuningsinstituut Kunstzinnige Vorming (LOKV) en het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Jaarlijks documenteren deze participerende instellingen gezamenlijk ruim zeshonderd artikelen uit belangrijke tijdschriften op het gebied van kunst en cultuur. In 1991 zijn de meeste participanten en abonnees overgegaan op Spider - een speciaal voor de Cupo ontwikkeld computerprogramma - waarmee in het inmiddels 1800 titels tellende bestand kan worden gezocht op hoofdwoord/auteur, tijdschrifttitel of onderwerp. Secretaris van de Cupo is mevrouw S. Hoogervorst.

Op zeer bescheiden schaal is de werving van nieuwe abonnees van start gegaan. Eind 1991 telde de Culturele Pool acht abonnees. Twee organisaties staan op de 'wachtlister' voor de installatie van Spider. Omdat niet-participerende organisaties meestal niet gewend zijn te werken met het indelingssysteem van de Cupo - de Kunstcode, een uittreksel uit de Universele Decimale Classificatie (UDC) - is vooral voor nieuwe abonnees een alfabetisch register op de Kunstcode ontwikkeld.

PR Boekmanstichting

Bij de stichting ontstond behoefte aan een systematischer aanpak van en meer continuïteit in de externe betrekkingen. Mevrouw T. Pronk heeft om die reden een cursus PR en Voorlichting gevolgd, die werd afgesloten in het voorjaar van 1991. Kort daarna diende zij het 'Plan voor de Interne en Externe Communicatie van de Boekmanstichting' in. In het verlengde daarvan is gestart met de uitwerking van de verschillende onderdelen van dat plan: het ontwikkelen van een huisstijl voor de stichting in de Commissie-

Huisstijl (samen met mevrouw T. Gubbels, mevrouw I. van Hamersveld, mevrouw M. van Splunter), en het intensiveren en systematiseren van de promotie en de presentatie van de stichting en haar publikaties.

Commissie inventarisatie en programmering kunst- en cultuuronderzoek

De werkzaamheden van de commissie inventarisatie en programmering kunst- en cultuuronderzoek, die onder voorzitterschap staat van A.J.F.Köbben hebben in 1991 in het teken gestaan van de realisering van het eerste deel van de taakstelling: het verwerven van gegevens over lopend onderzoek. Om in de toekomst geen stagnatie in deze werkzaamheden te laten ontstaan, heeft de commissie besloten voor de registratie van lopend onderzoek zoveel mogelijk samen te werken met de organisaties die een werkverband zijn aangegaan met het Nationaal Bureau voor Onderzoek Informatie (NBOI), in het bijzonder met het Sociaal-Wetenschappelijk Informatie en Documentatiecentrum (SWIDOC) van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen voor de sociale wetenschappen en met de Koninklijke Bibliotheek (KB) voor de geesteswetenschappen. Deze samenwerking behelst een structurele uitwisseling van informatie over lopende onderzoeksprojecten tussen het SWIDOC en de KB enerzijds en de Boekmanstichting anderzijds.

Om die uitwisseling technisch te vergemakkelijken, heeft de Boekmanstichting bovendien besloten het door het SWIDOC ontwikkelde geautomatiseerde ontsluitingssysteem voor de registratie van lopend onderzoek over te nemen. Het daartoe strekkende computerprogramma is inmiddels geïnstalleerd en wordt aangepast aan de behoeften van de commissie. Als gevolg daarvan zal bij de Boekmanstichting een databank 'Lopend Kunst- en Cultuuronderzoek' ontstaan. De afzonderlijke bestanden die daarin worden opgenomen, hebben betrekking op adressen van onderzoek(st)ers, universiteiten en vakgroepen, onderzoeksbureaus, op onderzoeksprojecten, promotoren, trefwoorden, onderzoeksdisciplines en scripties (zie ook onder Boekman-scriptieprijs). G. de Bruin begeleidt de technische kant van de totstandkoming van de databank.

De huidige inventarisatie, voorlopig nog een papieren databestand, wijst uit dat er jaarlijks in totaal tussen de driehonderd en vijfhonderd onderzoeken op het werkterrein van de Boekmanstichting plaatsvinden, waarvan ongeveer een kwart door studenten in afstudeerprojecten wordt uitgevoerd. Naast de diverse opleidingen kunstbeleid en kunstmanagement, zijn de universitaire studierichtingen die in het bijzonder gevoelig zijn voor 'kunst- en cultuuronderzoek' vooral te vinden in de Faculteit der Letteren, waarbij kunstgeschiedenis, letteren/literatuursociologie en theaterwetenschap de kroon spannen. In de sociale wetenschappen is vooral communicatiewetenschap een productieve wetenschap.

De inventarisatie van lopend kunst- en cultuuronderzoek heeft in de verslagperiode geleid tot resultaten die een positieve bijdrage leveren aan het werk van de Boekmanstichting. Zo wordt uit het overzicht van lopend onderzoek geput voor de

samenstelling van de rubriek 'Onderzoeksberichten' in het *Boekmancahier*. Bovendien speelt het overzicht een rol als ideeënbank voor artikelen en boekbesprekingen in het cahier en als bestand van potentiële auteurs. Informeel wordt het bestand ook gebruikt bij beantwoording van vragen van studenten en andere onderzoek(st)ers over lopend onderzoek.

Alle werkzaamheden voor de commissie worden verricht door de uitvoerend secretaris, mevrouw I. van Hamersveld. Naast A.J.F. Köbben bestaat de commissie uit de leden C. Schepel en C. Smithuijsen, respectievelijk bestuurslid en directeur van de Boekmanstichting, en V. Bina, onderzoekskoördinator van de Stafdirectie Cultuurbeleid van het ministerie van WVC, als waarnemer.

Internationale contacten

Circle

Sinds de jaren zeventig maakt de Boekmanstichting deel uit van een internationaal netwerk van onderzoeksinstituten, Circle genoemd. Deze afkorting staat voor Cultural Information and Research Centres Liaison in Europe. Circle, een initiatief van de Council for Cultural Co-operation (CDCC) van de Raad van Europa, is een netwerk voor de uitwisseling van informatie, onderzoeksgegevens en documentatie over beleid en praktijk in de culturele sector. Formeel zijn inmiddels alle Europese landen lid van Circle, met uitzondering van landen waar nog geen democratische verkiezingen zijn geweest, hetgeen geldt als voorwaarde van lidmaatschap. Het merendeel van de landen is pas sinds drie jaar of korter vertegenwoordigd, met name de kleine en Oosteuropese landen.

Contactpersoon met Circle is mevrouw I. van Hamersveld. In 1991 organiseerde Circle twee bijeenkomsten. Van 22 tot 27 april vond in Moskou de derde European Round Table plaats, over cultuurparticipatie, georganiseerd door onder andere het toenmalige ministerie van Cultuur van de Sovjetunie en de Sovjetacademie van Wetenschappen op het gebied van Kunst en Cultuur. In Moskou vond tevens de jaarvergadering van Circle plaats. Hoog op de agenda van deze vergadering stond de instelling van een werkgroep voor informatie en documentatie binnen Circle. Een van de doelen van deze werkgroep is te onderzoeken onder welke condities de uitwisseling van informatie tussen Circle-instituten en hun nationale en internationale partners in de toekomst geautomatiseerd mogelijk is.

Een volgende bijeenkomst, 22 juni in Bremen, droeg een meer besloten karakter. Het congres was de tweede in de serie Hanze-conferenties over cultuuronderzoek en had als thema *Statistics for cultural policy and management*. De organisatie was in handen van het Zentrum für Kulturforschung te Bonn, in samenwerking met onder meer Unesco.

Via Circle benaderen onderzoekers uit het buitenland de Boekmanstichting waar zij in contact worden gebracht met personen en instellingen die voor hen van belang zijn. Verzoeken om informatie van en via Circle-leden die in de verslagperiode zijn beantwoord, waren bijvoorbeeld afkomstig uit Groot-Brittannië, Hongarije, Japan, Joegoslavië (Kroatië), Pakistan, de Verenigde Staten, Vlaanderen en Zweden. Omgekeerd vindt voorlichting plaats aan Nederlandse onderzoekers die op zoek zijn naar instellingen en contactpersonen in het buitenland.

Op basis van internationale en Circle-contacten is een adreslijst opgesteld van personen en instellingen in het buitenland die regelmatig van Engelstalige informatie over Nederlands lopend onderzoek en pas verschenen publikaties worden voorzien. Een gedeelte daarvan verschijnt in *Circular*, het mededelingenblad van Circle. Aan publikaties van de Boekmanstichting worden sinds medio 1989 standaard Engelse summaries toegevoegd; ook deze summaries worden gedistribueerd in het buitenland. In de bibliotheek van de Boekmanstichting wordt aan publikaties over het Nederlandse kunst- en cultuurbeleid in vreemde talen een apart kenmerk toegekend, zodat ook zoeken op een taalingang mogelijk is geworden.

Ten behoeve van Circle stelde mevrouw I. van Hamersveld in 1991 (opnieuw) een overzicht samen van universitaire en hogere beroepsopleidingen op het gebied van kunstbeleid en kunstmanagement. Tevens nam zij het initiatief voor de Engelse vertaling van het in 1991 verschenen boek van de Russische cultureel econoom A. Rubinstein, *Vvedenije v ekonomiku ispolnitelskogo iskusstva*, (*Inleiding in de economie van de podiumkunsten*), uit te geven door het Zentrum für Kulturforschung.

Overige internationale contacten

H. van Dulken bezocht van 7 tot 10 september 1991 in Wenen het congres 'Creativity, cultural institutions and the market, with special reference to post-communist conditions'.

Mevrouw I. van Hamersveld woonde op 26, 27 en 28 juni in Budapest de jaarlijkse conventie van de Hongaarse Sociologen Vereniging bij, getiteld 'Hungary and the world: central European Societies from the perspective of comparative social analysis'.

C. Smithuijsen bracht begin september een werkbezoek aan mevrouw V. Zolberg, door het curatorium van de Boekmanleerstoel voorgedragen als 'visiting professor' aan de Universiteit van Amsterdam in de kunstsociologie.

Stage- en onderzoeksbegeleiding

Bij het onderzoek naar de rentesubsidieregeling aankoop beeldende kunst, ter hand genomen door mevrouw T. Gubbels, verleenden twee stagiaires van Culturele Studies van de Universiteit van Amsterdam, mevrouw K. Hannink en mevrouw M. Heydeman, assistentie. Zij waren vooral belast met de verzameling van de gegevens op het ministerie van WVC en met het afnemen van een aantal interviews van betrokken partijen. Eveneens ten behoeve van het onderzoek verrichte stagiair F. van Schaik (kunstgeschiedenis Universiteit van Amsterdam) een groot aantal interviews met galeries door geheel Nederland. Daarnaast was F. van Schaik in het kader van zijn stage belast met het inventariseren en verzamelen van artikelen in de diverse vaktijdschriften op het gebied van beeldende kunst uit binnen- en buitenland.

Mevrouw T. Gubbels begeleidde de opzet en verleende supervisie aan een pilotstudie naar de rol van het bedrijfsleven op het gebied van beeldende kunst in middelgrote gemeenten, in casu Assen en Delft. Het onderzoek ging in november 1990 van start en wordt uitgevoerd op projectbasis door mevrouw A. van Hemel en G.J. van Wijngaarden.

Mevrouw T. Pronk begeleidde mevrouw Y. Kleekamp bij haar onderzoek naar de kwestie van het opnemen van een culturele paragraaf in het EG-verdrag, de verdeling van taken en bevoegdheden op het gebied van cultuur tussen de Europese Gemeenschappen en de lidstaten, en over de bevoegdheidsverdeling tussen de Europese Gemeenschap en de Raad van Europa.

Mevrouw T. Pronk en C. Smithuijsen begeleidten mevrouw I. van den Berg die voor het studieonderdeel 'Management en Monitoring' (Culturele Studies, Universiteit van Amsterdam), een verslag schreef over de Boekmanstichting als organisatie.

C. Smithuijsen begeleidde M. Verhoef, die voor zijn studie muziekwetenschap/kunstbeleid een scriptie schreef over het aandeel van Nederlandse composities binnen de programmering van het Koninklijk Concertgebouworkest, het Rotterdams Philharmonisch Orkest en het Residentieorkest in de loop van de laatste vijftwintig jaar.

Publikaties Boekmanstichting 1991

A.M. Bevers:

- *Vorm en functie: esthetiek van sociale relaties*. Rede, uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van hoogleraar op het vakgebied van de Kunst- en Cultuurwetenschappen aan de Faculteit der Historische en Kunstwetenschappen van de Erasmus Universiteit te Rotterdam, op vrijdag 19 april 1991. Amsterdam, Boekmanstichting, 1991.

Bibliotheek:

- (samenst. en red) *Aanwinstenlijst 72 t/m 75*.

H. van Dulken:

- (eindred) *Jaarboek 5*;
- (eindred) *Boekmancahier 7 t/m 10*.

D. Elshout en mevrouw A. van Hemel:

Kunstenstad in delen: Amsterdams kunstbeleid na de binnengemeentelijke decentralisatie. Amsterdam, Boekmanstichting, 1991.

Mevrouw T. Gubbels:

- (boekbespreking) Crane, D. 'The transformation of the avant-garde: the New York art world, 1940-1985'. In *Boekmancahier*, jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 194-198.

Mevrouw S. Hoogervorst:

- 'Kwaliteit of spreiding: orkesten en overheid 1900-1990'. In: Giskes, J. (e.a.). *Waar bemoei je je mee: 75 jaar belangenstrijd van de Vereniging 'Het Concertgebouworkest'*. Zutphen, Walburgpers, pp. 172-194.

Mevrouw K. Jongbloed:

Herengracht 415: 100 jaar Geloof, Wetenschap en Cultuur. Amsterdam, Boekmanstichting, 1991.

Mevrouw T. Pronk:

- 'Is cultureel erfgoed wel veilig in musea?'. In: *De Volkskrant*, 18 juni 1991.
- 'Kunstroof in de Derde Wereld en de Unesco-conventie 1970'. In: *Merkourios*, jrg. 10, nrs. 2/3, september 1991, pp. 5-9.
- J. Dreijklufft. 'Klankrechtwijzer verschaft broodnodige informatie: interview met Rob du Bois en Tineke Pronk'. In: *Buma/Stemra-magazine*, jrg. 8, september 1991, pp. 4-7.
- (red) *Klankrechtwijzer*. Sdu/Uitgeverij Koninginnegracht, Den Haag, Boekmanstichting Amsterdam, 1991.
- 'Wet tot behoud cultuurbezit'. In: *Boekmancahier*, jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 388-406.

C. Smithuijsen:

- 'De tempel der saamhorigheid: over de Vereniging "Het Concertgebouworchest" en de organisatie van beroepsmusici in Nederland 1915-1990'. In: Giskes, J. (e.a.). *Waar bemoei je je mee: 75 jaar belangenstrijd van de Vereniging 'Het Concertgebouworchest'*. Zutphen, Walburgpers, 1991, pp. 144-171.
- 'Kunstzinnige vorming en concertbezoek: over sociale vaardigheid en culturele competentie'. In: *Podiumkunsten en publiek: het congresverslag*. Amsterdam, Nederlands Theater Instituut, 1991, pp. 27-32.
- 'Das erstaunliche Silentium: luisterdwang in en om de concertzaal'. In: *Boekmancahier*, jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 254-277.
- (boekbespreking) Oosterbaan Martinius, W. 'Schoonheid, welzijn, kwaliteit: kunstbeleid en verantwoording na 1945'. Den Haag 1990. In: *Ons Erfdeel*, nr. 3, 1991, pp. 461-463.
- (boekbespreking) Blokland, H.Th. 'Vrijheid, autonomie, emancipatie: een politiek-filosofische en cultuur-politieke beschouwing'. In: *Boekmancahier*, jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 184-188.
- 'Politiek dwingt kunst tot politieke besluiten'. In: *Het Parool*, 29 januari 1991.
- 'Het tijdperk van authentieke verontwaardiging is voorbij: Cas Smithuijsen en het ruitjespapier van het kunstbeleid.' Interview door Jacqueline Oskamp. In: *De Groene*, 17 juli 1991.

Overige activiteiten medewerkers Boekmanstichting

H. van Dulken maakte in 1991 deel uit van de stuurgroep marketing van het Cultureel Jongeren Paspoort

Mevrouw T. Gubbels verzorgde een gastcollege over aankoopbeleid musea (Culturele Studies, Universiteit van Amsterdam, 25 april). Zij was lid van een begeleidingscommissie, ingesteld door de Culturele Raad Overijssel, die belast was met de begeleiding van een vergelijkend onderzoek naar het beeldende-kunstbeleid van de afgelopen jaren (door H. van de Minkelis) van alle Overijsselse gemeenten. Zij woonde de Dag van de Nederlandse Museumvereniging op 1 november bij, die was gewijd aan het aankoopbeleid van de Nederlandse musea.

Mevrouw I. van Hamersveld woonde op 18 maart de uitgebreide commissievergadering 'Wetenschap en Onderwijs' bij. Op de agenda van deze vergadering stond kamerstuk 21 805, waarin het wetenschapsbeleid voor 1991 werd gepresenteerd. Minister Ritzen van het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen beantwoordde de door de kamerleden gestelde vragen. Zij was op 10 oktober aanwezig op de themamiddag over 'Muziek: de populairste vorm van communicatie', georganiseerd door studenten van de vakgroep Communicatiewetenschap van de Universiteit van Amsterdam. Een van de sprekers was mevrouw M. Wermuth, (mede)winnares van de Boekman-scriptieprijs 1990. Zij bezocht op 7,8 en 9 november het Siswo-congres over internationaal sociaal-wetenschappelijk onderzoek.

Mevrouw T. Pronk woonde op 21 en 28 februari studiebijeenkomsten bij over een mogelijke culturele paragraaf in het EG-verdrag. Op 10 april nam zij deel aan het symposium 'Cultuur zonder grenzen', over de gevolgen van het wegvallen van de binnengrenzen voor de cultuur, georganiseerd door de vakgroep Europese Studies van de Universiteit van Amsterdam. Op 21 november ging zij naar het symposium 'Het

werkgeversauteursrecht: kan de werkgever het maken?' Het symposium ging over artikel 7 van de Auteurswet 1912, die bij een dienstverband in beginsel de werkgever als maker van het werk aanwijst, en niet de auteur. Voor een verslag van dat symposium, zie: *Boekmancahier* 11, maart 1992, pp. 133-135. Met mevrouw S. Hoogervorst was zij op 2 december aanwezig bij de Tweede Dag van het Vak, over de zakelijke kant van het beroep van componist en tekstdichter, georganiseerd door Buma/Stemra, in samenwerking met de Stichting Sociaal Fonds Buma.

C. Smithuijsen adviseerde de Rotterdamse Kunststichting over het Rotterdams Philharmonisch Orkest in verband met het door de kunststichting te vervaardigen advies over Rotterdams kunstbeleid 1993-1996. Datzelfde deed hij voor het Amsterdams Fonds voor de Kunst, in het kader van het Amsterdams Kunstenplan. Hij was actief als lid van de Initiatiefgroep 'Amsterdam Kunstenstad'. Hij hield een spreekbeurt op het congres Podiumkunsten & Publiek op 12 april in de Doelen te Rotterdam (zie ook onder 'overige publikaties'). Hij nam plaats in de begeleidingscommissie van het Fonds voor de Beeldende Kunsten, Bouwkunst en Vormgeving, ten behoeve van een onderzoeksproject. Hij hield op 7 juni een spreekbeurt op verzoek van de stichting De Mei, die zich onder auspiciën van de Partij van de Arbeid bezig houdt met de relatie tussen kunst en politiek. Hij was secretaris van de Adviescommissie Tweede Fase Autonome Beeldende Kunst, die tegen het einde van het jaar door de ministers van O & W en WVC werd ingesteld.

Bijlage 1: Beleidsplan voor de Boekmanstichting 1993-1996

‘Het geheugen van de cultuurpolitiek’: samenvatting en prioriteitstelling

Doelstelling en taken

De Boekmanstichting is een in 1963 opgericht centrum voor studie en voorlichting met betrekking tot kunst, cultuur en beleid.

Zij stelt zich drie taken:

- a. Het bieden van kwalitatief hoogstaande informatie over kunst, cultuur en beleid aan betrokkenen en belangstellenden uit de sfeer van wetenschap, cultuurbeleid en cultuurbestel;
- b. Het bevorderen van communicatie en discussie tussen wetenschap en beleid op het terrein van de cultuur. Hierbij hoort ook het signaleren van onderzoekswensen en -mogelijkheden, en het formuleren van onderzoeksvoorstellen;
- c. Het verhelderen van beleidsproblemen op basis van het analyseren van bestaande literatuur en het combineren van beschikbare onderzoeksgegevens, alsmede op basis van zelf verrichte wetenschappelijk analyse.

Bestuursstructuur

De Boekmanstichting is een particuliere stichting. Zij wordt door de overheid in haar exploitatiekort gesubsidieerd en kan haar onafhankelijkheid bestendigen door een bestuursstelsel van schragende instanties. Deze zijn:

- de Raad voor de Kunst;
- het Interprovinciaal Overleg;
- de Vereniging van Nederlandse Gemeenten;
- de Federatie van Kunstenaarsverenigingen;
- de Federatie Nederlandse Vakbeweging;
- de Stichting Nationale Contactcommissie Monumentenbescherming;

- de Nederlandse Museumvereniging;
- de Vereniging Nederlandse Samenwerkende Universiteiten.

Collectie

Sinds 1963 verzamelt de Boekmanstichting geschriften op het terrein van kunst, cultuur en beleid. De collecties die de stichting beheert omvatten jaarverslagen van kunstinstellingen, monografieën, verzamelwerken, beleidsnota's, scripties, tijdschriftartikelen, rapporten en dissertaties. Voorts feitelijke gegevens over bijvoorbeeld onderzoek in Nederland en elders.

De Boekmanstichting onderscheidt zich van andere bibliotheken met een vergelijkbaar interessegebied, doordat zij een wetenschappelijke bibliotheek is (vooral de disciplines sociologie, economie, recht, psychologie, pedagogie, filosofie zijn vertegenwoordigd) die zich bovendien expliciet op beleid en politiek richt (van gemeenten, provincies, het rijk en bovenationale bestuurslichamen). Zij verzamelt daarnaast op een brede scala aan culturele aandachtspunten, zoals de sociaal-economische en culturele positie van kunstenaars, de financiering van cultuur, management en marketing, onderwijs, vorming, bemiddeling en afname.

Via het samenwerkingsverband 'literatuurdocumentatie kunst en cultuur' - de Culturele Pool - werkt een aantal Nederlandse bibliotheken samen, te weten die van het ministerie van WVC (verzamelgebied: achtergronden van beleid en wetgeving ten aanzien van welzijn, volksgezondheid en cultuur), het landelijk ondersteuningsinstituut voor kunstzinnige vorming (LOKV) (verzamelgebied: kunstzinnige vorming), de Culturele Raad Overijssel (verzamelgebied: kunst- en cultuurbeleid, met het accent op provinciaal beleid) en de Boekmanstichting (verzamelgebied: sociaal-wetenschappelijk literatuur op het gebied van kunst, cultuur en beleid). De Cupo ontsluit een honderdtal voornamelijk Nederlandse, tijdschriften.

Netwerk lopend onderzoek

De Boekmanstichting vervult taken ten behoeve van het lopend onderzoek, onder meer met behulp van de Commissie inventarisatie en programmering kunst- en cultuuronderzoek, die een informatienetwerk op onderzoeksgebied opbouwt. De rubriek lopend onderzoek in het *Boekmancahier* bericht over lopend onderzoek en verleent op die wijze een meerwaarde aan de activiteiten van derden.

Scripties

Jonge auteurs die een opvallend scriptie over cultuur(beleid) hebben geschreven, wordt de mogelijkheid geboden te publiceren in het Jaarboek of Boekmancahier. De afgelopen

jaren is een collectie scripties aangelegd die uniek is. Daarmee komt een belangrijk deel van de 'grijze literatuur' boven water. Jaarlijks bekroont een jury de beste scriptie.

Analyse cultuurbeleid

De Boekmanstichting probeert beleidsprocessen inzichtelijk te maken met behulp van wetenschappelijke analyse. Daar waar nodig wordt het kennisreservoir aangevuld. Dit vindt plaats door het bijeenbrengen van onderzoeksgegevens die worden opgeleverd door onderzoekers, particulier of verbonden aan onderzoeksinstituten. Gegevens uit verschillende bronnen en bestanden worden gecombineerd. Secundaire analyses op reeds voorhanden (cijfer)materiaal worden uitgevoerd. Zo voegt de Boekmanstichting aan kortlopend opdrachtonderzoek een dimensie toe, en vergroot aldus het al aanwezige kennisbestand. Met gebruikmaking van dat bestand tracht de stichting licht te werpen op beleidsprocessen op langere termijn.

Meningsvorming

De Boekmanstichting organiseert expertmeetings, presentaties en symposia. Op zulke bijeenkomsten worden recente onderzoeksgegevens gepresenteerd van eigen makelij of van derden. Deze bijeenkomsten zijn tevens bedoeld om de kwaliteit van het onderzoek te bewaken, c.q. te bevorderen.

Langs deze weg wil de stichting een bijdrage leveren aan de meningsvorming rond het cultuurbeleid. Door het evalueren, redigeren en publiceren van incidenteel verwoorde denkbeelden en visies kan het gevaar van vluchtigheid en gebrek aan follow-up worden tegengegaan.

PLANNEN 1993-1996

Nationale contacten

De serviceverlening aan de gebruikers van de Boekmanstichting, bestaande uit bibliotheekbezoekers, abonneehouders en boekenkopers, telefonische inlichtingenvragers en onderzoekers zal in de komende tijd worden verbeterd. De kwaliteit van de informatie wordt opgevoerd, terwijl het volume ervan wordt uitgebreid door contacten met collega-bibliotheken, databanken en documentatiecentra. De lopende contacten met universiteiten en andere onderzoeksinstituten worden geconsolideerd.

Particuliere individuen die werkzaam zijn als onderzoekers, beleidsmedewerkers, journalisten et cetera, en die een personal computer beschikbaar hebben, worden - naast bibliotheek- en documentatie-instellingen - in het bijzonder geattendeerd op het nut van een abonnement op de Cupo.

Internationale contacten

De bestaande activiteiten van de Boekmanstichting worden bereikbaar en toegankelijk gemaakt voor anderstaligen. Bestaande gegevens komen in Engelstalige versie beschikbaar. De huidige activiteiten op het terrein van wetenschappelijke analyse, documentatie en bibliotheek krijgen waar mogelijk een internationale dimensie. Zo zal bij de bibliotheek aansluiting worden gezocht met bibliotheken in andere landen en zullen de bestaande contacten met internationale organisaties worden geïntensiveerd. Men denke vooral aan het samenwerkingsverband op het terrein van documentie en onderzoek onder auspiciën van de Raad van Europa (Circle); de contacten met de sectie cultuuronderzoek van de internationale sociologen-associatie (ISA) en de contacten met de Association for Cultural Economics (ACE), die tweejaarlijks congresseert.

Registratie wetenschappelijk onderzoek

Gestart wordt met de beschrijvingen van kennis tradities en -ontwikkelingen in het cultuuronderzoek. De advisering over de programmering van cultuuronderzoek in Nederland wordt ter hand genomen op basis van een in overleg met het ministerie en onderzoeksinstanties te ontwikkelen prioriteitstelling.

Wetenschappelijke analyse

Met inschakeling van de leerstoel kunstsociologie zullen kunstsociologische publikaties worden gestimuleerd teneinde nieuwe wetenschappelijke inzichten te verwerven waarmee mede een bijdrage kan worden geleverd aan de verheldering van actuele vraagstukken in het nationale en internationale cultuurbeleid.

Het wetenschappelijk spectrum van de Boekmanstichting wordt in belangrijke mate bepaald door thema's die een zekere actualiteitswaarde voor politici, beleidsmakers en onderzoekers hebben, maar tegelijkertijd voortbouwen op het kennisbestand ter zake van het cultuurbeleid dat bij de stichting over een langere periode is gevormd.

Thema's blijven:

- de toegankelijkheid van cultuur, ofwel cultuurspreiding;
- de markt voor kunst, waarbij ook economische inzichten worden aangewend en zo mogelijk verder ontwikkeld;
- verstatelijking en privatisering in het cultuurbestel;
- recht en wet in het (internationale) cultuurstelsel;
- functies en structuren binnen het kunstbestel, bijvoorbeeld de aard en functie van de kunstkritiek.

Publikaties

1. Als onderdeel van de 'Boekmanstudies' loopt de serie jaarboeken *Kunst en beleid in Nederland* door.

2. Daarnaast wordt het *Boekmancahier*, het kwartaalschrift voor kunst, onderzoek en beleid, verder ontwikkeld tot een periodiek dat niet alleen rapporteert over onderzoek, maar ook discussie stimuleert onder onderzoekers en anderen over kwaliteit en bruikbaarheid van onderzoeksresultaten, van gehanteerde begrippen en methoden.
3. De serie 'Rechtwijzers' bestaat op dit moment uit de *Beeldrechtwijzer* (1987) en de *Klankrechtwijzer* (1991). Voor de komende periode is gepland de *Woordrechtwijzer* en een herziene versie van de *Beeldrechtwijzer*.
4. Sinds enige tijd verschijnen verslagen van het parlementaire debat over kunst, cultuur en beleid. Deze verslagen, getiteld *Kunst: kroniek en parlement* bevatten informatie over het parlementaire debat en dienen in combinatie met de kroniek van belangrijke gebeurtenissen in het culturele veld als basis voor beschouwende stukken over de cultuurpolitiek van de rijksoverheid. De serie zal worden voortgezet.
5. De *Aanwinstenlijst* die wordt verzorgd door de bibliotheek, blijft voortbestaan.
6. Losse publikaties over actuele onderwerpen zullen geregeld blijven verschijnen.

Bijeenkomsten

1. De periodieke brainstormings die ten burele van de stichting plaatsvinden met vertegenwoordigers van uiteenlopende politieke stromingen zullen worden voortgezet.
2. De expertmeetings worden voortgezet. Per jaar varieert het thema en de partij (universiteit) waarmee wordt samengewerkt.
3. Al naar gelang de actuele ontwikkelingen - waaronder begrepen het verschijnen van relevante (wetenschappelijke) publikaties - worden bijeenkomsten georganiseerd. De Boekmanstichting stelt zich bij het beleggen van elke bijeenkomst de eis dat de uitgelokte discussie moet plaatsvinden op basis van ruim gesorteerde informatie door de stichting geordend en toegankelijk gemaakt. Ter bewaking van het profiel zal de Boekmanstichting bij de selectie van discussieonderwerpen duidelijke eisen stellen aan kwaliteit, cultuurpolitieke relevantie en continuïteit.

Besluit

Continuïteit in collectie-, kennis- en meningsvorming is van belang. Door de aanwezigheid van een bibliotheek en van wetenschappelijke medewerkers is het mogelijk 'beleidsincidenten' in een ontwikkelingsperspectief te plaatsen en zo een helder licht te werpen op cultuurpolitieke aangelegenheden. Het overdragen van het cultuurpolitieke ideeëngoed van de ene generatie beleidsmakers, onderzoekers cultuurproducenten en -consumenten gaat niet vanzelf. De Boekmanstichting zal als 'geheugen van de cultuurpolitiek' ook tussen 1993 en 1996 aan die noodzakelijke overdracht een onmisbare bijdrage leveren.

PRIORITEITEN 1993-1996

1. accommodatie

Ten gevolge van de noodzaak het groeiend boekenbestand op adequate manier in het gebouw onder te brengen en ten behoeve van de opvang van gebruikers van de Boekmanstichting is een verbouwing noodzakelijk. Ook zullen kosten worden gemaakt in verband met onderhoud en restauratie.

2. versterking redactionele en contactuele zaken

Het uitbrengen van een kwartaalschrift blijkt een dermate arbeidsintensieve taak te zijn, dat versterking van de redactie voor het garanderen van een regelmatige verschijning noodzakelijk is. Als de Boekmanstichting haar contacten op internationaal plan wil brengen zullen ook hiervoor (reizen, vertalen) extra middelen beschikbaar moeten komen.

3. versterking wetenschappelijke functie

Het toegankelijk maken van de binnenkomende informatie (voornamelijk de aanwinsten in de bibliotheek) geschiedt in hoofdzaak door wetenschappelijke analyse: trends in onderzoek, methodologische ontwikkelingen, ontwikkelingen binnen en tussen de disciplines, voortgang in de theorievorming. Door gebrek aan menskracht (formatieruimte 'wetenschap' is thans ongeveer 1,5 fte) wordt het steeds moeilijker de ontwikkelingen bij te houden.

4. management

De afgelopen jaren heeft de Boekmanstichting gekozen voor het continueren van de taken op het terrein van bibliotheek, voorlichting en documentatie. Handhaving van deze taken is bij gelijkblijvende middelen verhaald op de post wetenschappelijke medewerkers (zie bij 3.). Compensatie hiervoor kan gevonden worden in het accepteren van opdrachtonderzoek, onder te brengen in een nieuwe stichting, de *Stichting Boekmanstudies*. Ten einde deze stichting operationeel te laten worden is het aanstellen van een projectmanager voor opdrachtonderzoek onvermijdelijk.

Bijlage 2: Index Boekmancahiers 7 t/m 10 1991

Jaargang 3

ARTIKELLEN

Balje, Chris L. Om een Europees cultureel zelfbewustzijn: observaties vanuit de geschiedenis en theorie van de Europese integratie. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 449-459.

Belien, Paul. Cultuur als machtspolitiek instrument. Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 310-314.
Reactie op dit artikel van Andries van den Broek. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 488-490.

Bennett, Oliver. British cultural policies 1970-1990. Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 293-301.

Boogaarts, Inez. Stad, kunst en cultuur: de 'nieuwe' rol van de kunst in de stad. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 26-36.

Kempers, Bram. Het artistiek advieswezen: commotie in de praktijk van het opdrachtenbeleid van het rijk. Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 135-152.

Kluitenberg, Eric. Diabolus ex machina: beeldende kunst en informatietechnologie. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 420-436.

Knulst, Wim. Cultuurparticipatie en verzorgingsstaat: vijftien jaar onderzoek naar cultuurparticipatie en cultuurbeleid door het Sociaal en Cultureel Planbureau. Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 278-292.

Kuypers, Paul. Over cultuurbehoud. Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 177-183.

Laermans, Rudi. Het relatieve gelijk van Pierre Bourdieu: de legitimiteit van kunst en cultuur binnen de postmoderniteit. Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 153-163.

Maanen, Hans van. Kunstspreiding of kunstmarketing? (I). Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 407-419.

Oosterhuis, Robert. Rivaliteit om kwaliteit: over de positie van kunstadviseurs. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 6-25.

Pronk, Tineke. Wet tot behoud van cultuurbezit. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 388-406.

Ruiter, J. de. Introspectie en retrospectie: de Raad voor de Kunst in de jaren negentig. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 67-74.

Smithuijsen, Cas. Das erstaunliche Silentium: luisterdwang in en om de concertzaal. Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 254-277.

Staay, Adriaan van der. The future of cultural activities. Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 302-309.

Veenstra, Ria. Musea en de publieksfunctie: de ontwikkeling van educatie en public relations in Nederlandse musea. Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 164-176.

Weisglas, Max. De Raad van Europa: een miskend centrum van cultuurbeleid in Europa. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 437-448.

Zuilen, Dick van. Zorg en cultuur: cultuurdeelname van jongeren (2). Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 37-54.

BOEKBESPREKINGEN

Blokland, H.Th. Vrijheid, autonomie, emancipatie: een politiekfilosofische en cultuurpolitieke beschouwing. Besproken door Cas Smithuijsen. Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 184-188. Reactie op deze bespreking van Hans Blokland. Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 343-349 met een naschrift van Cas Smithuijsen, p. 350.

Bowness, A. The conditions of success: how the modern artist rises to fame. Besproken door Marlou Thijssen. Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 188-190.

Burg, J. van der, en J.H.J. van den Heuvel. Film en overheidsbeleid: van censuur naar zelfregulering. Besproken door Tjeerd Schiphof. Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 340-342.

Crane, D. The transformation of the avant-garde: the New York art world, 1940-1985. Besproken door Truus Gubbels. Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 194-198.

Dijk, J. van. Het socialisme spant zijn gouden net over de wereld: het kunst- en cultuurbeleid van de SDAP. Besproken door Bart Tromp. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 57-61.

Fakkel, M.-C. Beelden van de ander: over illustraties van Indianen, Afrikaanse slaven, vrije negers en Marrons in John Gabriel Stedmans reisverslag over Suriname uit 1796. Besproken door Jan Nederveen Pieterse. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 471-474.

Ganzeboom, H. Cultuurdeelname in Nederland: een empirisch-theoretisch onderzoek naar determinanten van deelname aan culturele activiteiten. Besproken door Andries van den Broek. Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 325-330 met een naschrift van Harry Ganzeboom, pp. 330-333.

Giskes, J. (e.a.). Waar bemoei je je mee: 75 jaar belangenstrijd van de Vereniging 'Het Concertgebouworchest'. Besproken door Paul van Reijen. Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 337-339.

Grampp, W.D. Pricing the priceless: art, artists, and economics. Besproken door Berend Jan Langenberg. Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 190-194.

Haak, B.M. van der. Permanente culturele vertegenwoordiging en buitenlands cultureel beleid. Besproken door Bart Tromp. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 474-475.

Klute, H. De Rijksdienst Beeldende Kunst: een Paviljoen Welgelegen van de twintigste eeuw?: over het aankoopbeleid van de Rijksdienst Beeldende Kunst in historisch perspectief. Besproken door Marlite Halbertsma. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 468-471.

Maas, I. Deelname aan podiumkunsten via de podia, de media en actieve beoefening: substitutie of leereffecten? Besproken door J.H. Knopper. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 64-66.

Maas, I., R. Verhoeff en H. Ganzeboom. Podiumkunsten & publiek: een empirisch-theoretisch onderzoek naar omvang en samenstelling van het publiek van de podiumkunsten. Besproken door Wim Knulst. Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 315-324.

Oosterbaan Martinius, W. Schoonheid, welzijn, kwaliteit: kunstbeleid en verantwoording na 1945. Besproken door A.J.F. Köbben. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 55-56.

Ruimte voor cultuur: nota architectuurbeleid. Besproken door Gerard Anderiesen en Arnold Reijndorp. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 476-479.

Smithuijsen, C.B. (red.). De hulpbehoevende mecenas: particulier initiatief, overheid en cultuur, 1940-1990. Besproken door Bart van Heerikhuizen. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 61-64.

Svasek, M. Creativiteit, commercie en ideologie: moderne kunst in Ghana 1900-1990. Besproken door Harrie Leyten. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 464-468.

Wermuth, M. Clockin' knowin what time it is: een studie naar de hiphop- cultuur in Nederland. Besproken door Paul Rutten. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 460-464.

REACTIES

Berger, Peter. Bericht van de mosselman. Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 199-203.

Blokland, Hans. Nogmaals over beschaving. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 85-92 met een naschrift van Hugo Verdaasdonk, p. 93.

Blokland, Hans. Loze beweringen vanuit een grachtepand. Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 343-349 met een naschrift van Cas Smithuijsen, p. 350.

Broek, Andries van den. Stappen vooruit maken misstap niet ongedaan. Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 334-336.

Broek, Andries van den. Orakelpraat over cultuur en macht. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 488-490.

Diepenhorst, I.A. Schoonheid, waarheid, goedheid. Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 203-205.

Ganzeboom, Harry. Nog wat stappen vooruit. Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 330-333.

Ganzeboom, Harry. Toch nog vooruitgang? Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 482-484 met een naschrift van Wim Knulst, pp. 484-485.

Kempers, Bram. Sociologische invallen? Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 205-206 met een naschrift van Bart van Heerikhuizen, p. 207.

Mourik, M. De cultuur is overal, maar overal anders. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 78-80.

Quené, Th. Staat, cultuur, particulier initiatief. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 80-85.

Schnabel, P. 'Alles is in beginsel hier, maar wij zijn nergens': een nationaal of een nationalistisch cultuurbeleid? Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 75-78.

Swaan, Abram de. Het milieu selecteert: repliek op reacties. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 480-481.

Verhoef, Matty. Naar een neurosenvrije luisterhouding. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 485-488.

Wilterink, Nico. Cultuur-relativisme? Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 336-337.

ONDERZOEKSBERICHTEN

Aerts, Remieg. De Gids 1837-1987: anderhalve eeuw intellectuele cultuur in Nederland. Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 351-353.

Barten, Egbert. Nederlandse filmindustrie 1940-1945. Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 362-364.

Blaas, Hans. Opera in Duitsland, Engeland en Nederland: institutie en context. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 500-502.

Bok, Marten Jan. Economische geschiedenis van de schilderkunst in Utrecht, 1550-1700. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 97-99.

Boogaarts, Inez. Culturele festivals in steden in de Verenigde Staten. Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 212-213.

Burg, Jos van der. De centrale filmkeuring 1928-1977. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 106-108.

Campbell, H.W. Etniciteit en cultuurparticipatie. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 494-495.

Denslagen, W.F. Verwerpelijke architectuur: een geschiedenis van de minachting in de kunst. Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 217-219.

Dupuits, Petra. Metz & Co en het kunstenaarsontwerp: van Liberty tot nieuwe zakelijkheid. Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 353-355.

Elteren, M. van. Amerikaanse massacultuur: moderniteit en jongeren in Nederland (1918-heden). Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 208-209.

Flines, Rob de. Het nationale cultuurbeleid en de Europese integratie. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 493-494.

Geertzen, Hans. Popularisering van kunst in Nederlandse geïllustreerde familietijdschriften van 1870 tot 1970. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 495-497.

Gubbels, Truus. Rentesubsidieregeling kunstaankopen, 1984-1990. Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 214-215.

Haanstra, Folkert. De steunfunctie kunstzinnige vorming in de provincie Gelderland. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 502-503.

Halbertsma, Ruurd. De archeologische reizen van Jean Emile Humbert 1771-1839 in dienst van het Koninkrijk der Nederlanden. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 108-110.

Hemel, Annemoon van, en Gert Jan van Wijngaarden. Bedrijfsleven, beeldende kunstinstellingen en gemeentelijke overheid in Assen en Dordrecht. Jrg. 3, 1991, nr. 10, p. 497.

Kleekamp, Yvette. Het culturele gezicht van Europa: naar een aparte culturele paragraaf in het EG-verdrag? Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 491-492.

Kloek, J.J. Leescultuur 1750-1850. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 101-103.

Knolle, Paul. Tekenacademies in de noordelijke Nederlanden: kunstonderwijs en kunsttheorie 1680-1820. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 99-101.

Koolstra, Cees. Televisie en het leesgedrag van kinderen. Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 219-220.

Kraaykamp, Gerbert. Lezen en lezers in Nederland. Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 355-357.

Kraaykamp, Gerbert. Vervolgonderzoek 'Van woord naar beeld?': een studie naar de verschuivingen in het mediagebruik tussen 1975 en 1990. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 498-500.

Laurensse, Marijke. Esthetische, sociale en historische aspecten van het onderscheid tussen 'hoog' en 'triviaal' in de moderne kunst- en literatuurtheorie. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 104-105.

Leeuw, Sonja de. Het Nederlands televisiedrama in de periode 1969-1988. Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 220-222.

Maanen, Hans van. Theater-distributiemanagement. Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 357-360.

Materman, Barry. Opdrachtenbeleid vormgeving. Jrg. 3, 1991, nr. 8, p. 217.

Oud, Wil. Interculturele elementen in de beeldende vorming. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 503-504.

Pelle, Joke. Het Nederlandse mediabeleid in het licht van Europese regelgeving. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 110-112.

Puffelen, Frank van. Meting particulier deel van de markt voor beeldende kunst. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 96-97.

Rijn, Ingrid van. Beoordelen van kwaliteit in kunst en wetenschap. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 94-96.

Smiers, Joost. The interplay of social forces influencing the arts in Europe in the 1990s: a cultural-political journey through Europe. Jrg. 3, 1991, nr. 10, pp. 492-493.

Tichelaar, Wilma. Moderne muziek in Nederland na 1945. Jrg. 3, 1991, nr. 9, pp. 360-362.

Top, Titia J. Loopbanen van beeldende kunstenaars (v/m). Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 215-216.

Wrede, A.W. de. Stichting Theater Netwerk Nederland in gesprek met de provinciale overheden in het noorden. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 105-106.

Ijdens, Teunis. De arbeidsmarkt in de amusementswereld. Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 209-212.

CONGRESVERSLAGEN

Algra, Jacqueline, en Inge van den Boom. Publiek trekken is geen kunst: congres 'Podiumkunsten & publiek', 10-12 april 1990 te Rotterdam. Jrg. 3, 1991, nr. 8, pp. 235-241.

Langenberg, Berend Jan. Nieuwe impuls noodzakelijk: sixth international conference on cultural economics, 10-13 juni 1990. Jrg. 3, 1991, nr. 7, pp. 119-125.

BOEKMANSTICHTING

